

Mokslo duomenų valdymo kompetencijos ugdymas doktorantūros studijose

OpenCon2017 Lietuva: atvirieji mokslo duomenys ir atvirasis mokslas
2017-10-23

Gintarė Tautkevičienė ir Ieva Cesevičiūtė

Kalbėsime apie ...

- Kauno technologijos universiteto biblioteką ir atvirąjį mokslą
- mokslo duomenų valdymo kompetencijos ugdymą
- mokslo duomenų valdymo modulį doktorantams
- išmoktas pamokas

Atvirasis mokslas ir biblioteka

- 2009 – 2011 OpenAIRE (Open Access Infrastructure for Research in Europe)
- 2011 – 2014 OpenAIRE plus (2nd Generation of Open Access Infrastructure for Research in Europe)
- 2015 – 2018 OpenAIRE2020 (Open Access Infrastructure for Research in Europe 2020)
- 2018 – 2021 OpenAIRE-Advance (OpenAIRE Advancing Open Scholarship)

Nacionalinis atvirosios prieigos informacinis centras (NOAD): pagalba, informacijos sklaida, atvirosios prieigos renginių koordinavimas Lietuvoje.

<http://www.openaire.eu>

Nacionalinis ir institucinis kontekstas

- Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas
 - 2009 m. balandžio 30 d., 45 straipsnis. Mokslinės veiklos rezultatų viešumas.
 - 2016 m. liepos 15 d., 51 straipsnis. Mokslinės veiklos rezultatų viešumas.
„Siekiant užtikrinti valstybės biudžeto lėšomis atliekamų mokslinių tyrimų kokybę, valstybės biudžeto lėšų panaudojimo skaidrumą, paskatinti mokslo pažangą, visi mokslo ir studijų institucijose valstybės biudžeto lėšomis atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatai turi būti skelbiami viešai (interneto svetainėje ir kitais būdais), kiek tai neprieštaruja intelektinės nuosavybės ir komercinių ar valstybės ir tarnybos paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams.“
- 2016 m. vasario 29 d. Lietuvos mokslo taryba (projekto PASTEUR40A partneris) paskelbė nutarimą „Dėl atvirosios prieigos prie mokslo publikacijų ir duomenų gairių patvirtinimo“
 - Duomenis išsaugoti ne trumpiau kaip 5 metus pasibaigus projektui;
 - Vykdytojai paraiškoje pateikia duomenų valdymo planą.
Nustatyti Gairių įgyvendinimui pereinamąjį laikotarpį iki 2020 m. gruodžio 31 d.
- 2016 m. gruodžio 22 d. paskelbti „Kauno technologijos universiteto atvirosios prieigos prie mokslo publikacijų ir duomenų nuostatai“:
 - rekomenduojama mokslinių tyrimų įgyvendinimo metu gautus duomenis išsaugoti skaitmeniniu formatu, o pasibaigus tyrimams duomenis pateikti talpykloje;
 - pateikia duomenų valdymo planą.

Mokslo duomenų valdymo situacijos apžvalga

OpenDOAR – 11 talpyklų
ROAR – 10 talpyklų
Re3data.org – 5
talpyklos

- Apklausa 2017 birželio mėn.
- Dalyvavo **20** institucijų :
 - Atvirosios prieigos nuostatai - **7/20**
 - Atvirosios prieigos prie mokslo duomenų nuostatai - **4/20**
 - Mokslo publikacijų talpyklos - **11/20**
 - Duomenų talpyklos - **2/20**
 - Duomenų valdymo plano rengimas - **2/20**

Mokslo duomenų valdymo kompetencija

Duomenų valdymo kompetencija reikalinga visiems:

Mokslinių tyrimų proceso dalyviams:

- tyrėjams, recenzentams, finansuojančių institucijų vadybininkams, institucijų mokslo administratoriams

Paramą teikiantiems darbuotojams:

- duomenų bibliotekininkams, IT darbuotojams, duomenų talpyklų vadybininkams

Gerosios praktikos pavyzdžiai:

<http://www.dcc.ac.uk/resources/data-management-plans/guidance-examples>

Mokslo duomenų valdymo kompetencijos ugdymas

- Seminarai
- Mokymai
- Kursai
- Mokymo medžiaga internete
- Moduliai integruoti į studijų programas kaip privalomi ar laisvai pasirenkami

*Dauguma renginių, mokymų ir mokymo medžiagos anglų kalba

The collage consists of four screenshots of websites related to open science and research data management:

- Top Left:** A screenshot of the Coursera website showing a course titled "Research Data Management and Sharing" created by The University of North Carolina at Chapel Hill and The University of Edinburgh. The course is taught by Helen Tibbo, an Alumni Distinguished Professor at the School of Information and Library Science.
- Top Right:** A screenshot of the Open Science and Research website, featuring a search bar and navigation links for Frontpage, Activities, Support for research, Training and Documentation, and Exploring Open Science.
- Bottom Left:** A screenshot of the MANTRA (Research Data Management Training) website. It describes MANTRA as a free online course for those who manage digital data as part of their research project. The website lists various learning units such as "Research data explained", "File formats & transformations", "Data protection, rights & access", "Data management plans", "Documentation, metadata, citation", "Sharing, preservation & licensing", "Organising data", "Storage & security", and "Data handling tutorials".
- Bottom Right:** A screenshot of the RDA (Research Data Alliance) website, specifically the OpenAIRE workshop page titled "OpenAIRE workshop - Legal issues in Open Research Data". The page includes information about the workshop, its dates (29 September 2017), and its focus on legal issues in open research data.

FOSTER projekto „Atvirasis mokslas jaunesniems tyrėjams: iššūkiai ir galimybės“ seminarai, 2015–2016

2015 m. kovo 19 d.

„Atviroji prieiga – šiuolaikinė kryptis moksle“, dr. Brigita Serafinavičiūtė (LMT, PASTEUR40A)

„Sąsajos tarp atvirosios prieigos publikacijų ir atvirų tyrimų duomenų“, Martin Donnelly (Digital Curation Centre, University of Edinburgh, UK)

2015 m. balandžio 15 d.

„EK atvirosios prieigos politika ir atvirosios prieigos infrastruktūra OpenAIRE2020“, dr. Gintarė Tautkevičienė (Kauno technologijos universitetas)

„Nacionalinis atviros prieigos mokslo informacijos duomenų archyvas MIDAS“, prof. Gintautas Dzemyda (VU Matematikos ir informatikos institutas)

2015 m. rugsėjo 25 d.

Atviroji prieiga Lietuvoje: tikslai ir iššūkiai – tiesioginė diskusija internetu kasmetinėje tarptautinėje konferencijoje „Social Innovations: Theoretical and Practical Insights (SOCIN)“. Moderatorius: prof. Rūta Petrauskaitė, LMT, PASTEUR40A

2015 m. spalio 29 d.

„Bandomasis OpenAIRE2020 projektas: 7BP projektų rezultatų publikavimas atvirojoje prieigoje naudojant „auksinio kelio“ galimybes. Atvirosios prieigos politika“, Pablo de Castro, LIBER

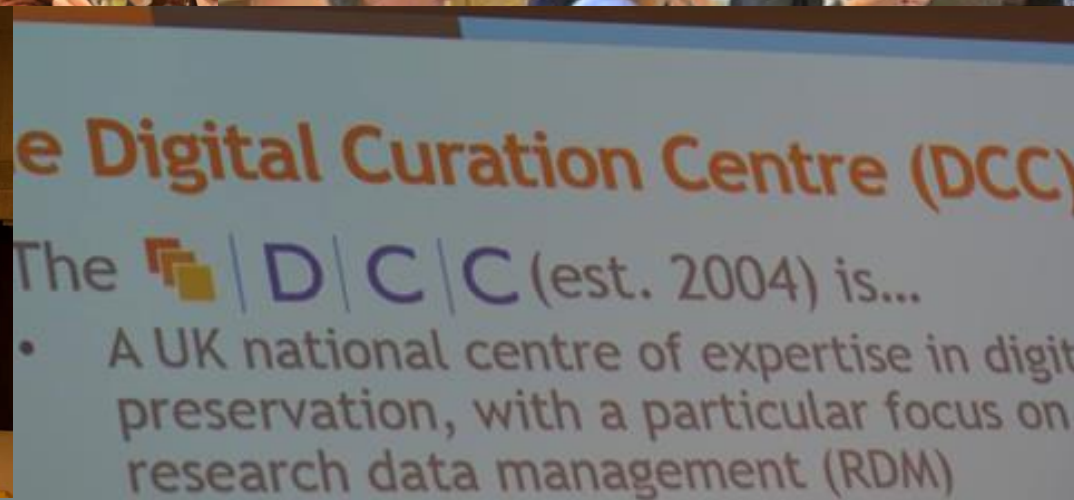
2016 m. kovo 31 d.

„Atvirojo mokslo nauda“, prof. Lennart Martens (Ghent University)

„Atvirasis mokslas ir kūrybinės bendruomenė“, Gwen Franck (Creative Commons, EIFL)

FOSTER projekto „Atvirasis mokslas jauniešiams tyrėjams: iššūkiai ir galimybės“ seminarai, 2015-2016

Tarptautinė doktorantūros vasaros mokykla (KTU ir Stavangerio universitetas):
intensyvūs mokymai bendriesiems gebėjimams plėtoti

KTU INTERNATIONAL

PhD Summer School

21–25 AUGUST 2017
PALANGA, LITHUANIA

22 AUGUST 2017 _____ Tuesday

Writing for Scholars. Scientific Writing

Lynn P. Nygaard, PRIO, Norway
Jacek Fiutowski, University of Southern Denmark

23 AUGUST 2017 _____ Wednesday

Project Management for PhD Students

Flavien Massi, Intelligentsia Consultants Sàrl, Luxembourg

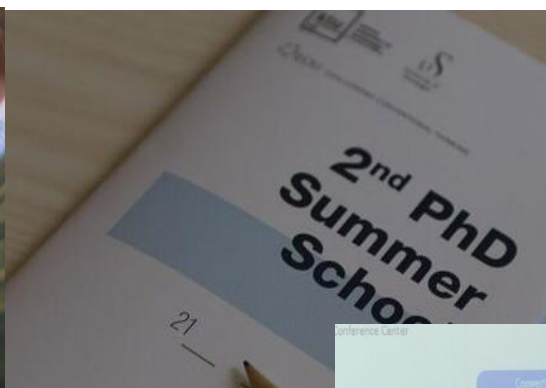
24 AUGUST 2017 _____ Thursday

Open Science and Research Data Management: tips and tools to help you plan to get the most from your data

Sarah Jones, Digital Curation Center, UK
Iryna Kuchma, EIFL, Lithuania

2-oji tarptautinė doktorantūros vasaros mokykla: intensyvūs mokymai bendriesiems gebėjimams plėtoti 2017-08-24

Modulis „Mokslinių tyrimo duomenų valdymas“ doktorantams (6 kreditai)

- 2017-06-26 pristatytas ir patvirtintas Jungtinės edukologijos doktorantūros komitete kaip laisvai pasirenkamas dalykas.
- 2017-10 užregistruotas ir pateiktas atestacijai Kauno technologijos universitete
- 2017 – 2018 m.m. modulis bus pasiūlytas įtraukti į individualius doktorantų planus
- Mokymo modulis Moodle aplinkoje
- Parengta duomenų valdymo plano šablono specifikacija integruota į doktorantūros studijų akademinę informacijos sistemą

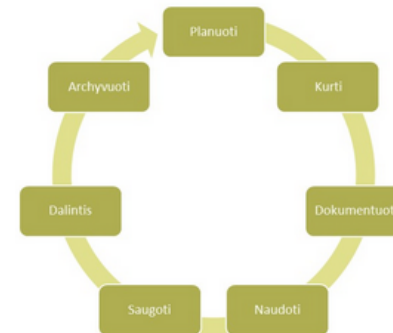

Modulio programa

Modulio tikslas

Igyti supratimą apie atvinių mokslinių duomenų iniciatyvų esmę ir naudą mokslo vystymuisi. Suteikti žinių apie ES, tarptautinių, nacionalinių ir kitų finansuojančių institucijų reikalavimus. Ugdyti gebėjimą valdyti mokslinių tyrimų duomenis, užtikrinti jų matomumą, prieigą ir pakartotinį panaudojimą, parengti mokslinių tyrimų duomenų valdymo planą ir jį adaptuoti atsižvelgiant į finansuojančių institucijų reikalavimus. Suteikti žinių apie mokslo duomenų naudojimo teisinius ir etinius reikalavimus, supažindinti su duomenų talpyklų įvairove, jų galimybėmis kaupti ir saugoti tyrimų duomenis.

Dėstytojai: doc. dr. Gintarė Tautkevičienė, dr. Ieva Cesevičiūtė, dr. Andrius Kriščiūnas

► Viską išskleisti ▼ Viską sutraukti

1

► 1 tema: Mokslinių tyrimų duomenys

2

2 tema: Mokslinių tyrimų duomenų valdymo planas

3

3 tema: Duomenų valdymo rekomendacijos, standartai ir įrankiai

4

4 tema: Teisiniai ir etiniai klausimai, licencijavimas ir citavimas

5

5 tema: Naudojimas ir dalijimasis mokslo duomenimis

6

► 6 tema: Duomenų talpyklos ir archyvai

6

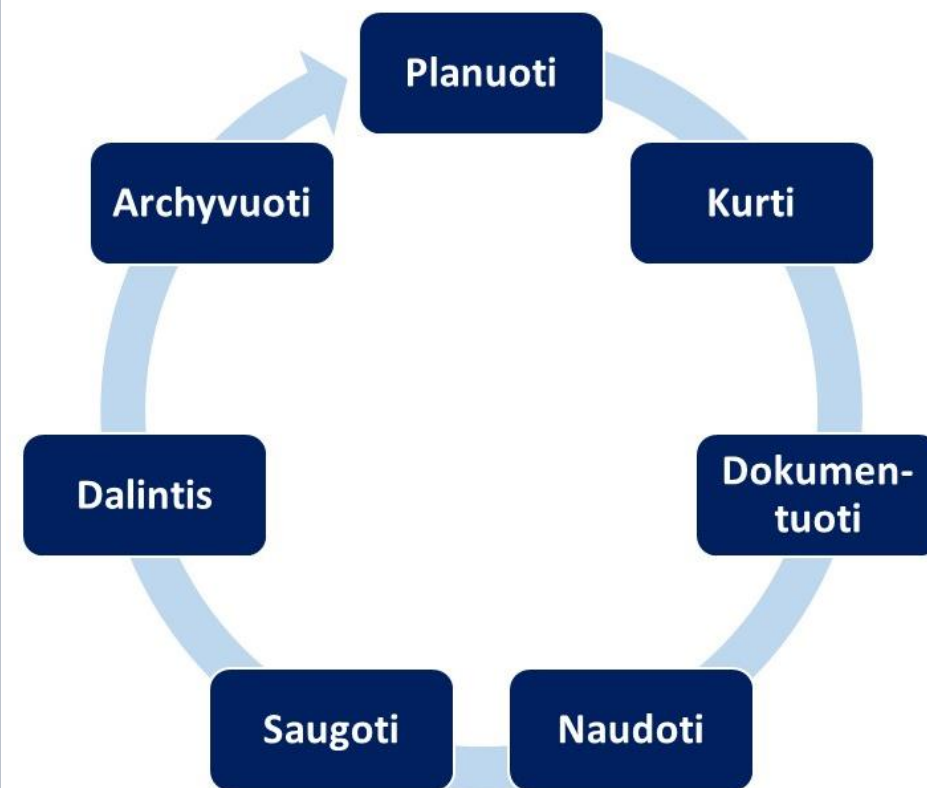
Modulio uždaviniai

- Supažindinti su atvirojo mokslo ir atvirosios prieigos esme, pagrindinėmis nuostatomis ir kaitos tendencijomis.
- Suprasti atvirųjų mokslinių duomenų iniciatyvų esmę ir naudą mokslo vystymuisi.
- Žinoti Europos Sąjungos, tarptautinių, nacionalinių ir kitų finansuojančių institucijų reikalavimus mokslo žinių prieinamumui ir pakartotinam panaudojamumui.
- Suprasti mokslinių tyrimų duomenų gyvavimo ciklo esmę, gebėti skirti mokslo duomenų tipus, suprasti jų valdymo svarbą.
- Žinoti mokslo duomenų saugojimo tarptautinius standartus, gebėti valdyti mokslinių tyrimų duomenis, užtikrinti jų matomumą, prieigą ir pakartotinį panaudojimą.
- Gebėti parengti mokslinių tyrimų duomenų valdymo planą ir jį adaptuoti atsižvelgiant į finansuojančių institucijų reikalavimus.
- Žinoti mokslo duomenų valdymo, prieigos ir naudojimo teisinius ir etinius reikalavimus.
- Žinoti duomenų talpyklų įvairovę ir galimybes, gebėti jomis naudotis kaupiant ir saugant tyrimų duomenis.

Modulio temos

- Mokslinių tyrimų duomenys.
- Mokslinių tyrimų duomenų valdymo planas.
- Duomenų valdymo rekomendacijos, standartai ir įrankiai.
- Teisiniai ir etiniai klausimai, licencijavimas.
- Mokslo duomenų naudojimas ir citavimas.
- Duomenų talpyklos ir archyvai.
- Atvirųjų mokslinių tyrimų duomenų iniciatyvos.
Atvirasis mokslas: atviroji prieiga, atvirasis recenzavimas, atvirieji mokslo duomenys.

Išmoktos pamokos

- Žinoti pasaulines tendencijas
- Stebėti institucijos poreikius ir kontekstą
- Būti proaktyviems
- Ieškoti paramos
- Nuolat ugdyti darbuotojų kompetenciją

Ačiū už dėmesį!

www.ktu.edu